

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 20^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1969

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.— **Ένας Έλλην γλύπτης, ό Γεράσιμος Σκλάβος, ύπό Μιχ. Τόμπρου***.

Είς τὰ Σκλαβάτα τῆς Κεφαλληνίας ἐγεννήθη τὴν 10^{ην} Σεπτεμβρίου 1927 καὶ ἀπέθανεν εἰς Παρισίους, εἰς τὰς 28 Ἰανουαρίου 1967, ὁ γρανιτοφάγος πρωτοπόρος γλύπτης Γεράσιμος Σκλάβος ἀπὸ πτώσιν μιᾶς στήλης δύο μέτρων ἐκ γρανίτου, τοῦ τελευταίου ὑπὸ κατασκευὴν ἔργου του, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν νυκτερινὴν εἴσοδόν του εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, τοῦ Levallois Perret, Seine France.

Μετὰ τὸ ἀτύχημά του αὐτὸ ἐδημιουργήθη ἡ ἀναγκαιότης νὰ ἐμφανισθῇ ὀλοκληρωμένον τὸ ἀναδρομικόν του ἔργον εἰς Παρισίους, εἰς δύο σχεδὸν παραλλήλους ἐκθέσεις.

Ἔλαβον δὲ χώραν καὶ αἱ δύο τὸ 1968, ἡ μία εἰς τὸν κήπον τοῦ μουσείου «Rodin», τὴν 20^{ην} Μαρτίου, καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Galerie «Cahiers d'Art», τὴν 22^{αν} Μαρτίου 1968, τῆς Rue du Dragon τῆς Κ^{ας} Yvon Zervos.

Τὰ ἐκθέματα τοῦ μουσείου «Rodin» ἦσαν συνολικῶς 36 μεγάλα καὶ μετρίου μεγέθους ἔργα ἐκ μαρμάρου καὶ ἐκ πολυχρώμων γρανιτῶν, μιᾶς τεχνοτροπίας ἰδιομόρφου καὶ τεχνικῶς ἐφευρετικῆς εἰς τὰς διατρήσεις τῶν γρανιτῶν. Τὰ ἄλλα ἐκθέματα τῆς «Galerie Zervos» ἦσαν τὰ μικροῦ μεγέθους γλυπτὰ ἔργα τοῦ Σκλάβου καὶ μία σειρὰ ἀξιολόγων καὶ πρωτοτύπων σχεδίων του, κάποιαι νευρώδους ἀνησυχίας, ἐπινοήσεων τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

* M. TOMBROS, Un créateur Grec, Gérasime Sclavos.

Διὰ τὸν λόγον τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῶν τιμῶν, ὧν ἔτυχεν ὁ Σκλάβος, ἐθεώρησα καθήκον μου κατὰ τὴν δευτέραν ἐπέτειον τοῦ θανάτου τοῦ Ἑλληνοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου, ὅστις ἀπασχόλησε τὸ διεθνὲς ἐνημερωμένον κοινὸν ἀπὸ τοῦ 1963 καὶ 1964 ἐντόνως μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, νὰ γνωστοποιήσω τὰ γενόμενα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, ἵνα τιμηθῇ ἡ μνήμη τοῦ γλύπτου αὐτοῦ, ὅστις, φρονῶ, ὅτι ἐξύψωσε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα διεθνῶς τὰ τελευταῖα ἔτη. Ὁ Σκλάβος προσκληθεὶς ἀπὸ τὴν γαλλικὴν ομάδα, ἣτις μετέσχε τοῦ Διεθνοῦς Φέστιβαλ Παρισίων τοῦ 1963, ὀργανωμένου ἀπὸ τὸν Γάλλον Ὑπουργὸν Μαρλώ, ἀποδεχθεὶς ἐκέρδισε δύο πρῶτας διακρίσεις τότε. Ἐκρίθη δηλ. *πρῶτος* τόσον παρὰ τῆς ἐπισήμου κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀποτελεσθείσης ἐξ ἐπιστημόνων καὶ διευθυντῶν διεθνῶν μουσείων, ὅσον καὶ παρὰ τῶν συναγωνιστῶν του, οἵτινες, ἐκ τοῦ ἐφαρμοσθέντος κανονισμοῦ τοῦ Μαρλώ, εἶχον τὸ δικαίωμα, ὡς ἐκθέται, νὰ ψηφίσουν τὸν *πρῶτον* ἐκ τῶν συνεκθετῶν των.

Ἐν συνεχείᾳ, τοιοῦτοτρόπως διακριθεὶς ὁ Σκλάβος, ἐτιμήθη ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἰδιαζόντως, διότι εἶχεν ὑποχρέωσιν Αὕτη νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἀναδρομικὴν ἐκθεσιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔργου τοῦ τιμηθέντος Σκλάβου τὸ 1963, εἰς τὸ Παρισινὸν Μουσεῖον Μοντέρνας Τέχνης, ἣτις καὶ ἐπραγματοποιήθη. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη εἴσοδος τοῦ Γερασίου Σκλάβου εἰς τὸν διεθνή στίβον ἀμίλλης καὶ εἰς τὴν ἐπίκεντρον πόλιν τῆς Γῆς διὰ τὴν ἀξιολόγησιν τῶν τεχνῶν, τὸ Παρίσι, κατὰ τὸ 1963 καὶ 1964.

Ἐκτοτε ὁ Σκλάβος, ὁ *ἐρευνητικὸς*, ἐπροχώρησε καὶ ἡ διεθνῆς προβολή του ἔφθανεν εἰς τὸν Καναδᾶ καὶ τὴν Ἀμερικὴν.

Ὁ γλύπτης αὐτὸς ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀρίστων ὅμως σπουδαστῶν τοῦ ἐν τῇ Ἀν. Σχ. Καλῶν Τεχνῶν ἐργαστηρίου μου πρὸ τοῦ 1960. Κατὰ τὰς σπουδὰς του, ἦτο πάντοτε νευρώδης καὶ προσεκτικὸς καὶ ἓνας νέος μὲ προσόντα δομῆως τῆς ὕλης, ἐκφραστικὰ καὶ ζωντανά. Τὰ σχέδιά του ἐκ προτύπων ζώντων, τοποθετημένα ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς σχεδιάσεώς των, ἐπαρουσίαζον τὴν ἀνησυχίαν τοῦ σπουδαστοῦ αὐτοῦ.

Παραλλήλως δέ, μὲ τὴν δομὴν καὶ τὸ σχέδιον, ἠσχολεῖτο εἰς τὸ ἐπιμορφωτικὸν ἐργαστήριον, τῆς τέχνης καὶ τεχνικῆς τοῦ μαρμάρου, ἀντιγραφικῶς καὶ δημιουργικῶς μὲ ἀσυνήθη κατανόησιν.

Τὴν περίοδον ἐκείνην, καὶ πέραν αὐτῆς, συνεβούλευσα τὸν Σκλάβον καὶ τὸν εἰσήγαγον καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Παρισινῆς ἐρευνητικῆς, *τέχνης καὶ τεχνικῆς*, σχετικῶς μὲ τὴν πρωτοπορείαν τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, καὶ ὅταν αὐτὸς ἐκέρδισε, μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του πρωτεύσας, καὶ τὴν ὑποτροφίαν τοῦ

Κρατικού 'Ιδρύματος 'Υποτροφιών, εὑρέθη εἰς τὸ Παρίσι διὰ νὰ προσαρμοσθῆ ἔνημερωμένος.

'Ηκολούθησε τὰς συστάσεις μου, γενόμενος δεκτὸς ἀπὸ τὸν φίλον μου Καθηγητὴν Ζιμόν καὶ μετὰ ἓνα ἐξάμηνον ὁ ἄλλος φίλος μου Ζάτκιν, ὁ πρωτοπορειακός, τὸν ἐδίδαξεν ἐπὶ δύο ἔτη. 'Ο τελευταῖος μοῦ ἔλεγεν εἰς τὸ Παρίσι σχετικῶς :

«Τί θὰ γίνῃ, φίλε μου, μὲ τὸν Σκλάβον; Οἱ πρωτοβουλίες του νὰ δομῆ ἔντος τῆς Σχολῆς ὅπως αὐτὸς θέλει, θὰ διαλύσουν τὸν προγραμματισμὸν τῶν σπουδῶν, ἃς ἔχω καθιερώσει».

Τότε τὸν ἠρώτησα ἐὰν γενικώτερον εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ τάλαντον τοῦ Σκλάβου καὶ αὐτὸς ὑπερηφάνως ὅσον καὶ φιλικῶς μοῦ ἀπαντοῦσε: «Ναί, πιστεύω ὅτι θὰ ἀφήσωμεν ἓνα μαθητὴν μας, ὅστις πολλὰ θὰ ἔχη νὰ δημιουργήσῃ νέα διὰ τὴν προώθησιν τῆς γλυπτικῆς ἐρεῦνης».

'Η πρόβλεψις τοῦ πεπειραμένου Ζάτκιν, ὅστις ἀπέθανε μετὰ τὸν Σκλάβον εἰς Παρισίους, ὑπῆρξε θετική, ἀλλὰ ἡ τύχη τῆς πορείας τοῦ παλαιοῦ μαθητοῦ μου δραματική.

'Ο ἀτυχῆς Σκλάβος εἶχε τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ 1967 ὑποστῆ ἓνα πλῆγμα ἠλεκτροπληξίας καὶ εἰς τὰ δύο του χέρια ἐργαζόμενος τὴν μοιραίαν στήλην τοῦ γρανίτου, διασωθεὶς καὶ τὴν νύκτα τὸ θανατηφόρον δεύτερον πλῆγμα, νὰ καταπλακωθῆ ἀπὸ τὴν αὐτὴν στήλην τοῦ γρανίτου, ὅταν ἐξ ἀπροσεξίας προσέκρουσεν εἰς αὐτὴν εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του τὸ σκοτεινόν. Οὐδεὶς εἶχε σκεφθῆ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν καταστραφεῖσαν ἀσφάλειαν. Προφανῶς αὐτὰ εἶχον συμβῆ τὴν νύκτα τῆς 28ης 'Ιανουαρίου τοῦ 1967, διότι τὴν ἐπομένην, κάπως ἄργά, εὑρέθη νεκρὸς κάτω ἀπὸ τὸ βῆρος τοῦ ἐκδικητικοῦ γρανίτου ὁ γλύπτης, ὅστις ἐπέτυχεν νὰ τὸν διατρήσῃ καὶ διετάραξε τὴν παράδοσιν τῆς μονολιθικῆς κατασκευῆς του, εἰδικῆς τεχνικῆς τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων μαστόρων γρανιτοφάγων.

'Ο Γεράσιμος Σκλάβος αὐτοτοποθετημένος μετὰ τῶν ἀνησυχιῶν του ἔντος τῶν πλαισίων μιᾶς πρωτοτύπου πηγῆς νέων μορφικῶν διατρήτων σχημάτων καὶ περιόπτων ὄγκων εἰς τὰ ἐκ γρανίτου κυρίως ἔργα του, *παράλλῃως* διὰ τῆς φαντασίας του ἔγραψε σχεδιάσεις ἐξαιρετικῆς τόλμης πρότερον καὶ ὑστέρως ἀπὸ ἓνα τυχαῖον περιστατικὸν ἀποσπάσεως φλοιοῦ κρυστάλλων τοῦ γρανίτου, διότι ἓνα πυρακτωμένον γλύφανόν του ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ σῶμα τῆς ὕλης αὐτῆς καὶ ἠκούσθη μία ἔκρηξις ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ ἐπιτυχῶς τὰς τῶν σχεδίων του διατρή-

σεις και ἐπὶ τῶν γρανιτῶν. Ἐνας κρότος ἐπισκέπτου ἔγινεν ἀφορμὴ μιᾶς τυχαίας ἐφευρέσεως ἀπὸ τὸν Κεφαλλῆνα γλύπτην Σκλάβον. Τοιοιτοτρόπως, ἔγινεν ὁ Σκλάβος, μὲ τὸ ἐρευνητικόν του πάθος, τὸ *ὀρόσημον* μιᾶς παραδόσεως, μὲ συνέχειάν της τὴν *διάφορον κατασκευὴν* της.

Πρὸ τοῦ Σκλάβου, κατὰ τὴν περίοδον 1920-1928, εἶχον γνωρίσει ἕνα Ἴσπανὸν γλύπτην εἰς τὸ Παρίσι, τὸν γνωστὸν γρανιτοφάγον τῆς περιόδου ἐκείνης *Ματέο Ἐρναντέζ*. Μεταξὺ ἰδία τοῦ 1926 καὶ 1928 ὑπῆρξαν καλοὶ φίλοι καὶ συνεκδέται εἰς τὰ Salons. Αὐτὸς εἶχε καθιερώσει ὡς θέματά του τὰ *ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ* καὶ ἦτο ἕνας *ἄριστος πορτραίστας*. Ἄφησε δὲ καὶ ἕνα ἔργον του, τὴ *λοσομένη ὀλόσωμη*, σὲ γρανίτη. Εἰς τὸ ἐργαστήριόν του διατηροῦσε 200 καναρίνια καὶ εἰργάζετο ταυτοχρόνως μὲ τὸ κελάϊδισμά των τοὺς γρανίτας του. Κανένα ὅμως ἔργον του δὲν εἶχε διατηρηθῆ εἰς τὰ κενά του. Εἶχε τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν παράδοσιν, τῆς τεχνικῆς κατασκευῆς τῶν γρανιτῶν.

Ὁ Σκλάβος ὑπῆρξε συγχρονισμένος καὶ μὲ ἄλλα τινὰ στοιχεῖα τῆς συγγενικῆς του φαντασίας, μὲ τὰς ἐν χρήσει ἐφαρμογὰς ἠλεκτρονικῶν μορφικῶν σχημάτων τῆς τεχνολογικῆς ἐρεῦνης τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Τὰ γεωμετρικὰ καὶ κυβοσχηματικὰ διάτρητα ἐπιτεύγματα τοῦ Σκλάβου ἐπὶ γρανιτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ὀρθοστατικὰ ἢ πλαγιομορφικὰ τῶν μαρμαρικῶν του συνθέσεων, ἔργων μεγάλων μεγεθῶν μνημειώδους ἐνδιαφέροντος, *εἶναι ἔργα ὑπαίθρου* μιᾶς ἐκφραστικῆς προβολῆς καὶ ἑναρμονίσεως μὲ τὸ περιβάλλον τους, *ἔργα ἐνὸς πνεύματος τῆς ἐποχῆς μας*.

Εἰς τὰ πρῶτα κυριαρχεῖ ἡ γηϊνὴ ἔλξις καὶ ἡ πληρότης τῆς ὕλης πλαστικῶς καὶ εἰς τὰ δευτέρα ἡ ἀνάτασις πρὸς τὸ φῶς μὲ τὴν συνύπαρξιν τοῦ *πτητικοῦ αἰσθήματος*. Ἐν ἀναλύσει δηλ. — μὲ τὴν ταυτόχρονον γεωμέτρησιν ἐκάστης ὕλης καὶ τὴν ἀρχιτεκτονημένην ἐπιπεδικὴν της πλαστικότητα — εἰς τὰ ἔργα του ὁ Σκλάβος παρέμεινεν εἰς τὸν 20^{ον} αἰῶνα ὁ *κλασσικὸς γλύπτης* μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς παραδόσεως τῶν ὕλων, ἀλλὰ προώθησε μὲ ἐφευρετικότητα τὴν τεχνικὴν, χωρὶς δι' αὐτῆς νὰ ὑποσκελισθῆ τὸ πνεῦμα. *Ἀντιθέτως, ἐτόνωσε τὴν πληρότητα τῶν γλυπτικῶν του ὄγκων καὶ ἀνεμόρφωσε τὰ ἐπιπεδικὰ στοιχεῖα μιᾶς νέας ὀπτικῆς*.

Τί ἔγραψαν οἱ διάφοροι κριτικοὶ καὶ αἰσθητικοὶ τῆς τέχνης περὶ τῆς ἀξίας τοῦ Γερασίμου Σκλάβου εἰς τὸν κατάλογον τῶν πραγματοποιηθεισῶν ἐκθέσεων τῶν ἔργων του, τόσον εἰς τὸ Μουσεῖον Rodin, ὅσον καὶ εἰς τὴν Galerie «Cahiers d'Art» ;

Ἐννέα συνολικῶς ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο Ἕλληνες, ὁ κ. Μαρίνος Καλλιγᾶς καὶ ὁ Χριστιὰν Ζερβὸς τῶν Παρισίων, ἐκδότης τῆς ἱστο-

ρίας διαφόρων φυλετικῶν τεχνῶν καὶ τοῦ περιοδικοῦ «Cahiers d'Art», καὶ τέσσαρες διευθύνται Μουσείων ἠσχολήθησαν διὰ νὰ τιμήσουν ἓνα ἄνδρα 40 ἐτῶν, ἀξιόλογον.

Παραθέτω, κατ' ἀνάγκην, μέρος ὠρισμένων στοιχείων ἐκ τῶν ἄρθρων τριῶν ἐκ τῶν ἐννέα κριτῶν τοῦ ἔργου τοῦ Σκλάβου μὲ σκοπὸν ἐνημερωτικόν, ἀλλὰ καὶ σύντομον.

Ὁ γνωστὸς διεθνῶς Γάλλος κριτικὸς τῶν τελευταίων ἐτῶν Raymond Coniat μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει :

«Ὁ Σκλάβος δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ λαξεύῃ ἄγρια τὴν πέτρα μὲ σφυριές. Πιὸ καλὰ σημαδεύει μὲ φωτιά, τὸ ὄπλο τῶν Θεῶν, ποὺ τὸν βοήθησε νὰ μετατρέψῃ τὸν γρανίτη, νὰ κάνῃ πιὸ βαθειὰ τὰ αὐλάκια του, εἰς τὴν ἀπλοποίησιν, ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπλεκε ὅπως πλέκουν τοὺς φράκτες ἀπὸ κλαδιά δένδρων τοῦ δάσους».

Ὁ ἐπίσης γνωστὸς διεθνῶς G. Boudaille λέγει :

«Τὸ βλέμμα του μαῦρο καὶ καντερό μοῦ ἔδινε πάντα τὴν ἐντύπωσιν ὅτι διαπερνοῦσε τὰ χῶματα καὶ τοὺς τοίχους. Ἐσκόπευε ἓνα ὑπερπέραν ποὺ τὸν γοήτευε καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν γοητεία δὲν μπόρεσε νὰ ἀντισταθῇ».

Καὶ ὁ Ἕλλην τὴν καταγωγὴν Χριστιαν Ζερβὸς εἰς ἓνα ἐξάστηλον ἀναλυτικὸν ἄρθρον του μὲ τίτλον «Peut-on être moderne et classique» τελειώνει :

«Ἡ προσπάθεια αὐτοῦ τοῦ καλλιτέχνη, ποὺ πέθανε τόσο νέος, ἔχει περισσότερη ἐκτίμησιν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους καλλιτέχνας ποὺ ἔπαιξαν ἓνα πρωταρχικὸ ρόλο σὲ μιὰ περίοδο πολὺ πλούσια εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν τέχνην καὶ ἡ ὁποία συγχρόνως ἦταν μία περίοδος ἐναλλαγῶν καὶ ἐμπνεύσεων, ποὺ δὲν εἶχαν δοκιμασθῆ πρόν.

Θὰ μπορούσαμε νὰ λέγαμε γιὰ τὸν Σκλάβο, ὅτι ἀφήνει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔκλεισε τὸν κύκλο τῶν ἐρευνῶν τοῦ αἰῶνα μας, ποὺ εἶχαν πρόνομον νὰ κατὰγονται ἀπὸ μίαν ἀπὸ τίς πλέον σχηματισμένες περιόδους τέχνης.

Ἐναντιβόλως, ἄλλοι νέοι ἐτοιμάζονται ἄραγε νὰ ἀνοίξουν ἓνα κύκλο αἰσθητικῶν ἐρευνῶν ; δὲν ἔχομε τὴν παραμικρὰ ἀμφιβολία».

Τοιαύτη ὑπῆρξε, κ. Συνάδελφοι, ἡ λύπη διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐνὸς γλύπτου τῆς Παρισινῆς καὶ διεθνοῦς ἐνημερότητος Ἑλληνοῦ, ἀπολογιστικῶς καὶ προσθέτω προσωπικῶς τοῦτο τὸ συμπέρασμα : Ὅτι ὁ Γεράσιμος Σκλάβος, τόσο νέος, ἔθεσε

ἔρωτήματα εἰς τοὺς κριτὰς του γενικῶς ἰσχυρά, ὅταν ἔζη, διὰ νὰ φανερωθοῦν μετὰ τὸν τραγικὸν θάνατόν του ἀπὸ τοὺς ἰδίους.

Ὁ Χριστιανὸς Ζερβός, παραλλήλως πρὸς τὰς διαπιστώσεις τῶν ἄλλων κριτῶν τοῦ Σκλάβου, ἐπροχώρησε καὶ ἔκλεισε τὸν κύκλον μιᾶς περιόδου μὲ τὸ ἔργον τοῦ Σκλάβου ὡς ἐπίτευγμά της. Διεπιστώθη τοιουτοτρόπως, ὅτι ὁ Σκλάβος ὑπῆρξε μία μονὰς ὀλκῆς καὶ ἐλπίδων, αἵτινες δραματικῶς ἐτάφησαν μὲ τὸν νεκρόν.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀτυχοῦς ἀξιολόγου Κεφαλληνος γλύπτου ἐτιμήθη ἀρμοδίως εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν μεταφορὰν του καὶ μετεφέρθη διὰ νὰ ταφῆ εἰς τὰ Σκλαβάτα τῆς Κεφαλληνίας, ὅπου ἐγεννήθη.

Ἡ Κεφαλληνία εἶχε κατὰ τὸν 19ον καὶ τὸν 20ὸν αἰῶνα ἀξιολόγους καλλιτέχναι, ζωγράφους καὶ γλύπτας.

Τὸ 1828, ἐγεννήθη εἰς Ληξούριον ὁ Νικόλαος Ξυδιᾶς, ὅστις διέμεινεν ὀριστικῶς εἰς τὸ Παρίσι, μετὰ ἀπὸ σπουδὰς εἰς Ρώμην καὶ Λονδίνον, ἀναδειχθεὶς ὡς ἓνας δάσκαλος τῆς νεκρᾶς φύσεως ἐκεῖ. Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Κουτλίδη ἔχει διασωθῆ μέρος ἔργων του, διὰ τῶν ὁποίων ἀναδεικνύεται ὡς δημιουργὸς μιᾶς τέχνης καὶ τεχνικῆς ἀσυνήθους εἰς τὴν ἐποχὴν του. Ἀπέθανε τὸ 1909 ἀπομονωμένος εἰς Κεφαλληνίαν.

Τὸ 1863, ἐγεννήθη εἰς Ἀργοστόλιον ὁ Γεώργιος Μπονᾶνος, ὁ ἀνδριαντοποιὸς καὶ μαρμαροφάγος, μὲ σπουδὰς εἰς Ρώμην, μαθητὴς προγενεστέρως τοῦ Δρόση, καὶ ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ ἔτος 1931.

Τὸ 1878, ἐγεννήθη εἰς Ἀργοστόλιον ὁ Σπῦρος Βικᾶττος, μὲ σπουδὰς εἰς Ἀθήνας ὡς μαθητὴς τοῦ Νικηφόρου Λύτρα, καὶ τοῦ Γύζη εἰς τὸ Μόναχον. Ὑπῆρξεν ἓνας ἐκφραστικὸς εἰς τὸ χρῶμα ἱμπρεσιονιστῆς καὶ διετέλεσε Καθηγητὴς εἰς τὴν Ἀν. Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν. Ἀπέθανε δὲ εἰς Ἀθήνας τὸ ἔτος 1960 καὶ ἄφησε κληροδοτήματα εἰς Ἰδρύματα.

Αὐτοὶ οἱ τρεῖς Κεφαλλῆνες ἦσαν οἱ ἐπικρατέστεροι καὶ εἶχον καθῆκον νὰ ἀναφερθῶ εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς μνημονεύσω.

Ὁ τέταρτος Κεφαλλῆν, ὅμως, ὁ Σκλάβος, ὅπως σὰς ἐξήγησα, ἄφησεν ἓνα ἱστορικόν, διαφοροετικῆς προβολῆς τοῦ ἔργου του, τιμήσας τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα διεθνῶς καὶ τὰ Σκλαβάτα τῆς Κεφαλληνίας.

Τὸ ἀνήσυχον πνεῦμά του ἐδημιούργησεν ἓνα σταθμὸν μιᾶς ἐφευρετικῆς τεχνικῆς τῶν γρανιτῶν, προωθήσας τὴν οὐσίαν τῆς γλυπτικῆς ἱστορίας γενικώτερον μετὰ τὸ 1963 καὶ τοῦ 1967, ἀποθανὼν εἰς ἡλικίαν, ὅπως προεῖπον, 40 ἐτῶν. Μία δὲ πολυτελής ἐκδοσις τοῦ Περιοδικοῦ XXe Siècle - Panorama, τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1968, ἀναφέρεται εἰς ἐξεχούσας διεθνῶς προσωπικότητας τῆς

τέχνης διὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ 1968 καὶ εἰς τὸν Σκλάβον, περιλαμβάνουσα ἑπτὰ ἔργα του καὶ ἐκτενὲς ἄρθρον τοῦ Γάλλου κριτικοῦ Boudaille. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ μεταφρασμένον καὶ μέρος τῶν ἔργων τοῦ Σκλάβου ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ «Βῆμα» τῆς Κυριακῆς 10ης Μαρτίου 1969. Προβάλλονται λοιπὸν εἰς τὸ «Panorama» τὰ ἔργα τῶν ἐκθέσεων Joan Mirò - Poliakoff - Picasso - Sonia Delannau - De Man Ray καὶ Pietro Cascella καὶ ἔπονται ὁ Sclavos - De Capogrossi - Ben Nicholson καὶ Biennale τῆς Βενετίας κλπ. ἐκθέσεις.

Ἐνδεικτικὴ εἶναι λοιπὸν ἡ θέσις ἣν κατέχει τὸ ἔργον τοῦ Γερασίου Σκλάβου εἰς τὴν συνείδησιν ἑνὸς κόσμου, ὅστις κρίνει καὶ ἐλέγχει τὴν ποιοτικὴν καὶ αἰσθητικὴν σύγχρονον ἀξίαν τῶν τεχνῶν παγκοσμίως.

R É S U M É

Gérasime Sclavos né à Sclavata de Cephalonie en 1927 fut tué par la chute d'un granit à Paris le 28 janvier 1967.

Sclavos gradué de l'École des Beaux Arts à Athènes fut le meilleur des étudiants de mon atelier et reçut une bourse de quatre ans à Paris de la part d'I.K.Y. Là il travailla d'abord auprès du professeur Zimon et ensuite auprès du professeur Zadkine.

Durant sa séjour à Paris il créa plusieurs œuvres de mérite dont quelques unes décorent des Musées ou des extérieures en France, en Amérique et en Canada.

C'était l'invention de sa technique de construction de granit par son perforation et surtout l'esprit compliqué de synthèse dominant la construction et structure des ses œuvres qui l'on rendirent une personnalité éminente et le rangèrent parmi les sculpteurs en tête de l'avant garde internationale.

Beaucoup de critiques d'Art se sont occupées de ses deux Expositions en 1968, l'une au Musée Rodin et l'autre à la Galerie «Cahier d'Art».

Son invention de perforer à fond le corp du granit par des outils rougis à feu lui a été reconnu et certainement fut pour lui et l'histoire de la sculpture un gain nouveau parce que la technique des granits des Egyptiens sur des monolithes fut enrichi par sensible une habileté dans la composition technique.